

КЛЮЧОВИЙ КОНЦЕПТ ЄВРЕЙСТВА КОШЕРНІСТЬ: МОВНЕ ВТІЛЕННЯ У СЕРЕДОВИЩІ АНГЛОМОВНОГО СОЦІУМУ

У статті розглянуто особливості вербалізації концепту КОШЕРНІСТЬ в англійській мові (носіями англomовної культури та єврейської культури зокрема).

Етноспецифіка мовного спілкування привертає увагу широкого кола спеціалістів, що пояснюється глобальними тенденціями до інтеграції, асиміляції, стандартизації у світовій спільноті, з одного боку, та побоюваннями щодо втрати національної своєрідності – з іншого [1: 15]. В умовах білінгвізму значно розширюються горизонти соціалізації, у сферу людських інтересів залучаються цілком нові культурні пласти. Всесвітнє поширення англійської мови є наочним прикладом глобалізації, чим глобальнішою стає цивілізація, тим більше народностей усвідомлюють та підтримують свою національну ідентифікацію [2: 5-6].

Безсумнівно, людина існує в інформаційно-емоційному полі, яке активується в умовах зіткнення з явищами іншої культури [3: 15]. Саме у цьому випадку потрібна інформація про іншу культуру, адже добре відомо, що існує дефіцит знань про представників інших культур та особливості процесу комунікації в іншомовному середовищі.

Актуальність теми дослідження зумовлена інтересом до процесів міжмовної комунікації у першу чергу та особливостей мовного оформлення у англійській мові концептів, які не належать до англomовної культури. Метою статті є відображення проникнення концепту єврейства КОШЕРНІСТЬ у сферу англomовного соціуму, крім того, у перспективі – детальний аналіз інших концептів єврейської культури.

Незважаючи на те що культури значно відрізняються між собою, між ними існує фундаментальна схожість, що виникає завдяки дії глибинних універсальних факторів. У першу чергу до них відносяться глобальна спільність картини світу та антропоцентризм [4: 468]. Проте національно-специфічне відчуття, матеріалізуючись у тканині мови, породжує ту особливу для кожної мови субстанцію, яка у сучасній антропоцентричній лінгвістиці отримала назву національно-мовної картини світу [5: 93]. Вивчаючи національно-мовні картини світу неможливо залишити поза увагою термін, який є основним у когнітивній лінгвістиці, а саме – концепт. Таким чином, концепт – це одиниця колективного знання/свідомості, яка має мовне вираження та відзначена етнокультурною специфікою [6]. В.Маслова виділяє визначення концепту, як семантичного утворення, позначеного лінгвокультурною специфікою, що тим чи іншим способом характеризує носіїв певної етнокультури [3: 3].

Кожна конкретна культура передбачає існування традицій, що базуються на складній системі відносин, зокрема на системі споживання їжі. Всі люди мають їсти для того, щоб вижити, проте що люди їдять, коли та як їдять, як ставляться до їжі, моделюється конкретною культурою [7: 64]. Єврейські закони щодо їжі займають настільки важливе місце в уявленні оточуючих, настільки незвичайними вони здаються, що потребують спеціального пояснення [8: 142].

Об'єкти світу стають "культурними об'єктами" лише тоді, коли уявлення про них структуруються етномовним мисленням. Культурними стають тільки ті явища дійсності, які цінні для даної культури, вони є носіями культурної пам'яті народу [3: 34; 28]. Безсумнівно, концепт КОШЕРНІСТЬ, його презентація наскрізь пронизують єврейське буття, хоча не всі євреї суворо дотримуються кашруту (наприклад, у США приблизно 25-30% євреїв є прибічниками цього явища) [9], проте яким є ставлення до нього, яку роль в житті євреїв даний концепт відіграє – ці питання є актуальними та виражають ціннісне ставлення до концепту. Вірність звичаю або відхід від нього – це один із проявів символізації участі в суспільному житті [10: 579]. Крім того, цей концепт об'єктивується в англomовному середовищі у результаті постійної дифузії мов та культур (їх вплив є обов'язковим та взаємним). Постійні контакти між носіями англomовної та єврейської культур стають причиною успішної вербалізації цього характерного концепту єврейства в англійській мові.

Спираючись на уявлення про концепт як польову структуру, що має ядро та периферію, розглянемо, що саме знаходиться у центрі аналізованого концепту [11: 235]. The laws of **kashrut** (Hebrew **כַּשְׁרוּת**, Standard Hebrew **kašrut**, Tiberian Hebrew **kašrūt**) ("keeping **kosher**", Hebrew **כָּשֵׁר** / **כֶּשֶׁר**, Standard Hebrew **kéšer** / **kāšer**, Tiberian Hebrew **kéšer** / **kāšer**) are the Jewish dietary laws. Food in accord with Jewish law is termed **kosher**, from the Hebrew term *kasher* (כָּשָׂה), meaning "fit" (in this context, fit for human consumption) [12].

Культурні концепти у своїй більшості містять нарративне очікування, до них адекватним є запитання *Що є...?* Нарративне очікування реалізується також у сукупності слововживань [13: 192]. **Kosher** "proper" or "ritually correct"; (HEB) *kashrut* refers to ritually correct Jewish dietary practices. Traditional Jewish dietary laws are based on biblical legislation. Only land animals that chew the cud and have split hooves (sheep, beef; not pigs, camels) are permitted and must be slaughtered in a special way. Further, meat products may not be eaten with milk products or immediately thereafter. Of sea creatures, only those (fish) having fins and scales are permitted. Fowl is considered a meat food and also has to be slaughtered in a special manner [14]. Таким чином, зрозуміло, що **kosher** уживають насамперед в універсальному значенні того, що є "fit", "proper" або "ritually correct". Безсумнівно, існує тісний зв'язок між життям суспільства та лексикою мови, яку використовують, очевидним прикладом із матеріальної сфери може слугувати їжа [15].

Протилежним до **kosher** у смисловому плані є **treif** (תְּרֵיף, *ṭērēpāh*) ("torn"); the term originally referred to animals (from a kosher species such as cattle or sheep) which had been either incorrectly slaughtered or mortally

wounded by wild beasts and therefore were not fit for human consumption [16]. Food not in accord with Jewish law is termed *treifah* or *treif* (טרפה) ("torn") [12]. Останім часом у межах значення цього антоніма на задній план відійшла ознака *mortally wounded by wild beasts*. Розглянемо наступний контекст, у якому відчувається негативне ставлення до того, що є некошерним. *"I'm in the kosher business. If treifa meat was ever mixed in accidentally with my kosher meat, I'd recall the intire shipment the minute I found out. But, thank God, this has never happened. To falsely report that non-kosher meat was "found" on my truck makes it sound as if treifa meat was hidden there..."* [17: 98]. *They were just scared lest, God forbid, they should be eating "Treifah"* [18: 112]. Отже, лексичні колокації, опорні найменування яких презентують певні концепти культури, признакові найменування "зв'язуються" з ними, бо вони презентують "частини" цих концептів, виступають у якості знаків мови культури, не втрачають свого мовного призначення – аналітично поповнювати його номінативний запас [19: 26]. Таким чином *kosher meat, kosher business, non-kosher meat, treifa meat* можемо віднести до такого виду лексичних колокацій.

Kashruth connotes far more than conformity to dietary restrictions... Концепт *Kashruth* уключає у свою синонімічну парадигму "*purity*" та "*integrity*", є антитезою до "*mercenary*" та "*selfish incentive*" [17: 120]. Мовний знак, коли він виконує роль "тіла" для моделей культури і/або знаків "мови" культури, виступає як їх знакова презентація, не втрачає при цьому функції номінації/комунікації [19: 26].

Виконання кашруту не є важким саме по собі, проте той факт, що оточуючий світ (умови проживання в еміграції, наприклад) не робить цього, може створювати труднощі... *you're feeling down, you're the only one who keeps kosher* [17: 215]. Часто представники інших етнічних спільнот створюють сприятливі умови для дотримання кашруту євреями, що є проявом розуміння. *I know that You won't eat our food, although we are strictly vegetarian. I'll take you into town, and you can look for kosher food in the supermarket. There's plenty of stuff with the little K's and U's on the packages.* (Це означає, що продукція – кошерна). *We won't interfere with your practices or ask you to participate in any of ours. With Bruce's promise that they wouldn't interfere or pressure me and his generous offer to help me find kosher food, I felt secure* [17: 241; 240]. Із прикладу зрозуміло, що *kosher food* набуло ціннісного значення. Цінним для людини є те, що відіграє суттєву роль у її житті, отримує різне втілення у тканині мови.

Ці правила – дисципліна духу, виконуючи їх, євреї отримують урок моралі: навчаються говорити собі *HI* [11: 143]. Крім того, елементи культури поширюються від пункту до пункту, поступово осідаючи в культурах, яким вони спочатку були чужі, поширюються також слова, які можуть "запозичуватися". [10: 183; 514]. До реліктових звичаїв часто відносять такі, котрі сліпо приймаються без спроби реінтерпретації (це часто трапляється із різного роду табу).

All six of them ate only what kashrus observance would allow, and their diets basically consisted of fruits and vegetables. Both the Willams and the Berrins were very understanding ...and did everything they could for their young boarders. They even bought them separate cutlery and dishes ...I just hope a fully functioning kosher kitchen is set up for us soon [20: 112]. Нерідко проводять аналогію між **kashrus observance** та вегетаріанством, оскільки між ними є багато спільного. Сучасні асоціації, оцінки, конотації роблять концепт фактом культури [3: 40], у цьому випадку єврейської. За наступних умов євреї здатні відчувати психологічний комфорт та безпеку [18: 35]. Наприклад, *Customers were confident that they could rely on the Kashruth of the meat that Sholom Gershon sold to them.*

Для єврейства кашрут є культурно специфічним словом. Серед євреїв, котрі живуть у багатьох країнах світу, зокрема в англійських, цей концепт є ціннісним смислом. У лексикографічних джерелах подано його тлумачення, яке розкриває глибинний зміст явища та активує певні асоціативні зв'язки **kosher**: 1) *kosher food is prepared according to Jewish law* b) *kosher restaurants or shops sell food prepared in this way*; 2) *informal honest or lawful; actually being what is claimed: Are you sure this offer is kosher?* [21: 783]. Варто особливо підкреслити синонімічне значення кошерності як чого-небудь, що є **honest or lawful**.

Відомо, що для мікрокосму (особи, сім'ї) обрядовість є надзвичайно важливим аспектом.. *We bought some oranges ... Although we were hungry, we could not trust the food to be kosher* [22: 31]. На думку тих, хто суворо дотримується кашруту, краще перестрахуватися, аніж потім жалкувати. *We've rented a room for the five of us", added Gittel", so we can make our own food and not depend on the hotels in Zakopane, with their questionable kashrus* [23: 5]. Для словосполучення **questionable kashrus** типовою є негативна конотація. У певному сенсі слова з особливими культурно специфічними значеннями відображають та передають не тільки спосіб життя, характерний для даного суспільства, але також і спосіб мислення [15]. Різні культури по-різному класифікують істивні та неістивні продукти, накладають різноманітні табу, які бувають настільки сильними, що сама думка про вживання заборонених продуктів може викликати у людини хворобу [7: 64].

Семантика їжі сходиться до тотемізму та виявляється в її ритуальному споживанні (етнографія всіх народів свідчить про поширеність ритуального вживання їжі) [24: 305]. **Kosher food**, на думку багатьох представників єврейського етносу, саме та їжа, яка визначена Богом як така, що є для євреїв *good spiritually*, а щодо самих законів: *"the laws of kosher help keep us separate from the rest of the nations of the world"* [25: 102]. Варто пам'ятати, що існує безліч різних теорій щодо трактування цих законів – від філософських та ритуальних до практичних та гігієнічних. Добре відомо, що традиція регулює все життя єврея, контролює також і харчування.

Як правило, євреї намагаються купувати кошерну продукцію у місцях, де дотримання умов її приготування є старанним, бажано євреями. *Some of the kosher meat prepared by Alter was available for sale in butcher shops run by Jews. In almost every family in town there was someone who needed kosher meat* [26: 9]. Власне мовознавча проблема у вивченні концепту виявляється пов'язаною із визначенням сфери його перебування та рівня його

комунікативної реалізації [27]. Таким чином, концепт КОШЕРНІСТЬ є фактом національної мовної свідомості та одиницею словника.

Їжа, більш ніж будь-що, пов'язана із виробництвом та працею, тому свідомість виділяє її з контексту дійсності в першу чергу; стверджують, що саме через це їжа отримує космогонічну семантику [25: 306]. *Keeping kosher may have health benefits but this is not the reason for the Mitzvah. Hashem told us to keep kosher because only kosher animals are holy and spiritually healthy* [25: 104]. Все, що сприймається людьми, оцінюється, пізнається через участь у соціокультурній системі [6: 63].

Існує прислів'я *"You are what you eat"*. З точки зору медицини, речі, що ми їх вживаємо, стають частиною людського організму та крові, тому варто робити зважений вибір щодо їжі. *The laws of kosher keep us spiritually healthy by making sure we eat only holy foods* [25: 104; 106]. *If someone used a dish for both milk and meat together, this utensil becomes unfit for use, until we "kosher" it (in hot water, in a fire etc.)...*

Kosher song All the animals
All the animals that we eat
Must chew their cud and have split feet
Kosher meat just can't be beat
Throw away that ham
... I'm not fakin'
I want kosher food...

У тексті пісні про кашрут експлікуються типові ознаки тварин, яких визначають як кошерні. Опис мовних засобів, котрі репрезентують цей концепт у єврейській системі світогляду є мікродемонстрацією культурно-національного лексикону.

Дотримання законів кашруту є для єврейської спільноти – *mitzvah*. ***Mitzvah*** מִצְוָה is the Hebrew word for "commandment" (plural *mitzvot*; from מצוה, *tzavah* - "command"). Слово вживається в Іудаїзмі у таких значеннях: *the commandments* (уважається, що їх є 613 у Торі) або *any Jewish law at all*. Термін *mitzvah* також означає будь-який прояв людської доброти [28].

Висока естетична цінність певного образу у системі однієї культури та повна його неестетичність в іншій може бути пояснена фундаментальними відмінностями у релігії, філософії, естетиці, буденній свідомості [4: 469]. Наприклад, свинина в українському світосприйнятті та у єврейському.

Харчовий або аліментарний код може маркувати не тільки ті явища, котрі пов'язані із їжею, але і всі, що стосуються її виробництва, добування та розподілу [24: 352]. The Kosher Consumers Union is America's foremost advocate of issues Concerning the kosher consumer. Ця організація є незалежною та сприяє зростанню кількості людей, котрі бажають дотримуватися кашруту, зокрема в таких англomовних країнах як США, Великобританія [29].

У Торі ідентифікуються та перераховуються тварини, котрі є кошерними. Тварина повинна мати певні характеристики "Among the animals you may eat, any one that has both cloven hoofs and that chew its cud". Можна вживати в їжу тих тварин, які протягом покоління уважалися кошерними (*kosher species*).

The concept KOSHER FOOD denotes that which is usable, suited for use or permitted as food pursuant to the Jewish Dietary Laws. Нейтральну частину їжі (не м'ясного і не молочного походження) відносять до групи "pareve" [30]. Незаперечним фактом є існування лінгвоспецифічних позначень для особливих видів "речей" таких видимих як їжа, наприклад [15].

Важливо, що слово "kosher" є одним із внесків єврейства до міжнародного словника, воно стало запозиченням у багатьох мовах. Зокрема добре відомо, що представники єврейства протягом тривалого часу жили та живуть у англomовному оточенні, таким чином в англійську мову слово запозичилося у якості сленгу, тепер воно означає *legitimate, acceptable, permissible, genuine or authentic* [31]. Люди, які належать до інших культур, використовують термін у його початковому значенні, тобто – те, що є *доцільним, правильним, відповідає прийнятим правилам та стандартам*. Варто акцентувати увагу на тому, що у єврействі термін уживають не виключно для позначення їжі: вважається, що звитки Тори та тefілін є кошерними, так як вони відповідають усім вимогам єврейського закону Галахи Halakha. Це поняття (*kosher*) можуть також вживати і для позначення людей, зокрема надійних свідків називають *edim k'sherim* [32].

Всесвітньовідомі закони кошерності є не тільки правилами споживання та гігієни, дотримання кашруту є корисним для здоров'я, а життя non-kosher створює більшу небезпеку для фізичного самопочуття. Варто згадати вислів *Living kosher is living like a Jew* – це унікальне явище робить весь спосіб життя визначальним у порівнянні із навколишнім світом. Досить часто для євреїв *кошерність* імплікується у метафоричному висловленні *"The wall protecting Jewish house"* [33]. Як відомо, найважливішим компонентом механізму метафоризації є процедура порівняння. На жаль, знання оточуючих людей про кошерність обмежується тільки забороною для євреїв уживати свинину. На нашу думку, це досить однобічний погляд. Мета кашруту – ритуальна чистота. Ритуальна діяльність здійснюється із певною метою, яка є важливою для окремої спільноти. Кашрут спрямований на святість так само, як і на здоров'я, включає утримання від уживання тварин, які поїдають інших тварин. Таким чином, різного виду табу відносять до людського фактору.

У єврейському соціумі важливу роль в успішному виконанні умов кашруту відіграє жінка, яка є охоронницею домашнього вогнища у єврейської сім'ї. Це підтверджується так: *The Rebbe called upon the Jewish family to return to the scrupulous observance of "the kosher laws", addressing his remarks primarily to the woman, who is the dominant influencing factor in keeping a kosher home and therefore bears the main responsibility for implementing this vital mitzvah* [34].

Існує хибна думка, ніби рабин або інша релігійна особа благословляє їжу, щоб надати їй статусу кошерності. До речі, не існує такого поняття як "kosher-style food", адже кошерність – це не стиль приготування. Таким чином, китайська їжа, наприклад, може стати кошерною будучи приготовленою згідно з єврейським законом. Існують певні докази того, що вживання молочного та м'ясного одночасно заважає травленню. Коротка відповідь чому дотримуються кашруту – бо так сказано в Торі. Рабин Хайм Донін досить образно характеризує ці закони – *as a call to holiness. The ability to distinguish between right and wrong, good and evil, pure and defiled* [9].

Метафори, а також закріплені за ними культурні конотації (термін Маслової) самі стають джерелом когнітивного освоєння [35: 73]. Розглянемо метафору, яка міститься у Торі "not to boil a kid in its mother's milk" (Ex. 23:19; Ex. 34:26; Deut. 14:21). У ній закладено інформацію про заборону вживати разом м'ясні та молочні страви, тому що такий акт трактують як *cooking the child in its mother's milk*. Особливе завдання дотримуватися кашруту тепер стало спрощеним завдяки появі kosher certification [9].

Практика кашруту слугує щоденною вправою у самодисципліні. Здатність раціонально контролювати основні "апетити" можна трактувати як пререквізити життя у цивілізованому світі. Теорія культурної еволюції вимагає того, щоб дві культури залишалися окремими цілими. Правила кашруту мали ефект попередити шлюби із неєвреями, така позиція допомагала єврейській громаді зберігати ідентичність. Кашрут, виступаючи аспектом іудаїзму, допомагає підтримати так зване явище репродуктивної ізоляції, яке передбачає перевагу шлюбів євреїв із євреями (reproductive isolation in speciation) [37].

Цікаво дізнатися, яким чином пояснюють практику дотримання кашруту самі представники культури, яка досліджується. У наступному контексті експліковані найбільш типові причини цього. *I need ...to explain my transformation to observing the laws of kashrut in my mid forties. The explanation was particularly important after a lifetime of Ribs, Cheeseburgers, and the finest in Shrimp and Lobster* [37]:

1)... the assimilated suburban Jew became kosher searching for greater meaning and closeness to God. The laws of keeping kosher are among the most distinctive of practices and have been followed by generations of the Jews going back at least 3000 years.

2)... When I refuse to order sausage and pepperoni on my Pizza, I'm not just keeping my cholesterol and fat intake down. I am carrying on a tradition embraced by my great grandparents.

3)...When I sit down for my kosher dinner, millions of other fellow Jews, all over the world, are eating in the same distinctive manner.

4)... We are making conscious choices as to how and what we eat thereby separating our acts of eating from the rest of the world.

5) .. keeping kosher is a highly ethical system that leads to making one a more compassionate and better person.

6)... through the observance of the laws of kashrut I feel part of the Jewish people.

На наш погляд, останній пункт є найвагомішим доказом доцільності функціонування кашруту – етнокультурної домінантності єврейської національної системи. Додамо також, що кожне нове покоління людей повинно оволодіти накопиченою культурою.

Концепт, який аналізується, нерідко вживають у функціях іменника, прикметника, прислівника, у сполученні із дієсловом та герундієм. **Kosher** Noun 1) the Jewish religious practice that specifies which food is fit to eat and how it is to be prepared. **Kosher** Adj.1) (of food) prepared in accordance with Jewish religious practices. 2) (generally) in accordance with standards or usual practices i.e "Is what I have done kosher with Mr Smith?", **to make kosher** [38]. **KASHRUT** – правила того, що є ритуально придатним, убивство тварин відіграє важливу роль у кашруті, має особливу назву *shechitah* (тільки перевірені та уповноважені рабином люди можуть виконувати *shechitah*). **Shochet** (ritual slaughterer). In order for meat to be kosher, it must be slaughtered by a *shochet* who is expert in the laws and has received training from another *shochet*, as well as having regular contact with a rabbi and revising the relevant guidelines on a regular basis [39]. Ритуальне вбивство тварини виконується згідно певними релігійними вимогами також і в мусульманській релігії.

Модерністи не поділяють головного доказу традиціоналістів щодо божественного походження правил кашруту, але приписують виникнення згаданих єврейських законів щодо їжі давнім звичаям. Незважаючи ні на що, дехто утримується від забороненої їжі в знак поваги до звичаїв народу [8: 144, 145].

Відомо, що лексика – чутливий показник культури [10: 186; 538; 551]: Едвард Сепір підкреслює, що слово, яке має іншомовне походження, було через необхідність запозичене із певної мови. Отже, виникла така потреба носіїв англійської мови (особливо представників єврейського етносу) вживати характерне слово з іврити *kosher*, можливо, це трапилось тому, що носії єврейської культури в результаті міграцій, перебуваючи в англійському соціумі, підтримують традиції свого народу. Одна мова може перехреснуватися із багатьма культурними кордонами. Причому варто враховувати, що мова складає більш компактний та внутрішньо єдиний концептуальний формальний комплекс, ніж культура в цілому.

У підсумку варто додати, що однією із особливостей кашруту є те, що він – постійний, на відміну від Шаббату чи правил сімейної чистоти, його вимоги є перманентними кожного дня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Белова А.Д., Михненко М. К. О некоторых лингвистических аспектах американизма // Филология і наука: Збірник наук. праць. – К.: Нац. ун-т ім. Т.Г. Шевченка, 1996. – С. 15-20.
2. Гордеева Т.А., Миханова О.П. Социокультурные аспекты билингвизма: к постановке проблемы // Англїстика та американїстика: Збірник наук. праць. – Вип. 1. – Дніпропетровськ: В-во ДНУ, 2004. – С.4 -7.
3. Маслово В.А. Когнитивная лингвистика: Уч. пособие. – Мн.: ТЕТРА Система, 2004. – 256 с.

4. Сукаленко Н.И. Сопоставление портретов человека в трех культурных ареалах: славянском, ближневосточном и дальневосточном // Логический анализ языка. Языки эстетики: Концептуальное поле прекрасного и безобразного. – М.: Индрик, 2004. – 717 с.
5. Голубовська І. О. Національно-мовна картина світу в її лексичній іпостасі // Мовні і концептуальні картини світу: Збірник наук. праць. – К.: Київський університет ім. Т.Г. Шевченка інститут філології. Кн.1. – Вип. 6. – 2002. – С. 92-99.
6. Воркачев С.Г. Воркачева Е.Г. Концепт СЧАСТЬЯ в английском языке : значимостная составная. http://kubstu.ru/docs/lingvoconcept/happ_engl.htm.
7. Рубашова Л.М. Культура. Реляції. Комунікація // Філологія і наука: Зб. праць.– К.: Нац. ун-т ім. Т.Г. Шевченка Факультет іноземної філології, 1996.– С.63-69.
8. Стейнберг М. Основы иудаизма. – Иерусалим: Библиотека Алия, 1991. – 195 с.
9. <http://www.jewfaq.org/kashrut.htm>.
10. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии / Пер. с англ. М.: Прогресс-Универс, 1993. – 654 с.
11. Новикова С.А. Фразеологические единицы с концептом "жизнь" в дискурсе культуры (этический аспект) // Культурные слои во фразеологических и дискурсивных практиках / Отв. ред. В.Н. Телия М.: Языки славянской культуры, 2004. – С. 235-239.
12. <http://encyclozine.com/Kashrut>.
13. Брагина Н.Г. Фразеологические тексты. Память как фразеологический текст // Культурные слои во фразеологических и дискурсивных практиках / Отв. ред. В.Н. Телия М.: Языки славянской культуры, 2004. – С. 189-201.
14. <http://fnem.8m.com/GLOSSE2.HTM#kosher>.
15. Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков / Пер. с англ. М.: Языки русской культуры, 1999. – С. 263-305. <http://philologos.narod.ru/ling/wierz2.htm#1>.
16. <http://en.Wikipedia.org/wiki/Kashrut>.
17. Teller H. Give Peace a Stance Phasing Harmony into Our Lives. – N.Y.: New York City Publishing Company, 1992. – 341 p.
18. Mindel N. Lubavitcher Rabbi's Memoirs V. 1. – Brooklyn- N.Y.: Otzar Nachasidim, 1993. – 319 p.
19. Телия В.Н. Культурно-языковая компетенция: ее высокая вероятность и глубокая сокровенность в единицах фразеологического состава языка // Культурные слои во фразеологических и дискурсивных практиках. – М.: Языки славянской культуры, 2004. – С. 19-29.
20. Schleimer S. Far from the place we called home. – Jerusalem-New York: Feldheim Publishers, 1994. – 238 p.
21. Longman Dictionary of Contemporary English (Third Edition). – L.: Longman Dictionaries, 1995. – 1666 p.
22. Waysman D. The Pomegranate Pendant. – Jerusalem-New York: Feldheim Publishers, 1995. – 223 p.
23. Benisch P. Carry me in Your heart The life and legacy of Sarah Schenirer Founder and Visionary of the Baas Yaakov Movement. – Jerusalem-N.Y.: Feldheim Publishers, 2003.– 471 p.
24. Кирилюк О. Універсалиї культури і семіотика дискурсу. Казка та обряд. – Одеса: ЦГО НАНУ Автограф, 2003. – 370 с.
25. Learning Teachers Guide. – N.Y.: Bais Chabad, 1994. – 297 p.
26. Hoffman Ch. Red Shtetl The Survival of Jewish Town Under Soviet Communism. – N. Y.: American Jewish Joint Distribution Committee, 2002. – 221 p.
27. Воркачев С.Г. Методологические основания лингвоконцептологии <http://tpl1999.narod.ru/WEBTPL2002/VORKACHEVTPL2002.HTM>.
28. <http://en.wikipedia.org/wiki/Mitzvot>.
29. <http://www.kosherconsumer.org/>.
30. <http://www.kosherconsumer.org/course.htm>.
31. <http://www.grandin.com/ritual/rec.ritual.slaughter.html>.
32. <http://www.ou.org/kosher/intro.html#term>.
33. http://www.jewukr.org/observer/eo2003/main_en.php?n=1&p=2.
34. <http://www.russianboston.org/global/about/article.asp?AID=244375>.
35. Маслова В.А. Культурно-национальная специфика русской фразеологии // Культурные слои во фразеологических и дискурсивных практиках. – М.: Языки славянской культуры, 2004. – С. 69-75.
36. <http://find.psychcentral.com/psypsych/Kosher>.
37. Zaransky H.M. What? So, Now You're Keeping Kosher? <http://www.jewishmag.com/51mag/kosher/kosher.htm>.
38. <http://en.wiktionary.org/wiki/Kosher#English>.
39. <http://www.abitabouteverything.com/files/j/ju/judaism.html#Dietary%20laws:%20Kashrut>.

Матеріал надійшов до редакції 15.04.2006 р.

Nidzelskaya Ю.М. Ключевой концепт еврейства КОШЕРНОСТЬ: языковая реализация в среде англоязычного социума.

В статье рассматриваются особенности вербализации концепта КОШЕРНОСТЬ в английском языке (носителями англоязычной и еврейской культуры в частности).

Nidzelska Yu. M. Key concept of Jewishness KOSHER: its presentation within English-speaking community.

The article examines the peculiarities of verbalization of the Jewish concept KOSHER in the English language. Attention is paid to its verbalization both by the representatives of the English-speaking and Jewish cultures.